Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2025/6697

2025 12 12

EUROPOS CENTRINIO BANKO NUOMONĖ

2025 m. lapkričio 7 d.

dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma 2028–2034 m. mainų, pagalbos ir mokymo programa, skirta euro apsaugai nuo padirbinėjimo, (programa „Pericles V“) ir panaikinamas Reglamentas (ES) 2021/840

(CON/2025/34)

(C/2025/6697)

Įžanga ir teisinis pagrindas

2025 m. spalio 15 d. Europos Centrinis Bankas (ECB) gavo Europos Sąjungos Tarybos prašymą pateikti nuomonę dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma 2028–2034 m. mainų, pagalbos ir mokymo programa, skirta euro apsaugai nuo padirbinėjimo, (programa „Pericles V“) ir panaikinamas Reglamentas (ES) 2021/840 ([1]) (toliau – pasiūlytas reglamentas).

ECB kompetencija teikti nuomonę grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 133 straipsniu, numatančiu, kad, nepažeidžiant ECB įgaliojimų, Europos Parlamentas ir Taryba, pasikonsultavę su ECB, nustato priemones, reikalingas naudoti eurą kaip bendrą valiutą. Vadovaudamasi Europos Centrinio Banko darbo reglamento 17 straipsnio 5 dalies pirmu sakiniu, Valdančioji taryba priėmė šią nuomonę.

1. Bendrosios pastabos

1.1. ECB pažymi, kad pasiūlytas reglamentas pakeis dabartinę 2021–2027 m. programą „Pericles IV“, kuri buvo nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/840 ([2]). Programa „Pericles V“ bus taikoma nuo 2028 m. iki 2034 m.

1.2. ECB pakartoja savo požiūrį, kad Periklio programa naudingai prisideda prie ECB, Europolo ir nacionalinių institucijų jau vykdomos veiklos kovojant su eurų banknotų ir monetų padirbinėjimu ([3]). ECB yra įsitikinęs, kad programa „Pericles V“ ir toliau prisidės išsaugant eurų banknotų ir monetų patikimumą ir padės kovoti su bet kokia galima grėsme euro, kaip bendros valiutos, naudojimui.

1.3. ECB pabrėžia, kad jis aktyviai dalyvauja kovojant su pinigų padirbinėjimu. Konkrečiai, ECB kuria eurų banknotų dizainą ir apsaugos požymius, kurie leidžia visuomenei ir ekspertams atskirti tikrus banknotus nuo padirbtų ir kurie veikia kaip pinigų padirbinėtojų atgrasymo priemonė.

1.4. Pirmoji eurų banknotų serija apyvartoje pasirodė 2002 m. sausio 1 d. Nuo 2013 m. antrosios serijos, t. y. serijos „Europa“, banknotai buvo įvedami palaipsniui. Prieš išleidžiant eurų banknotus, turinčius patobulintus apsaugos požymius, ECB ir Eurosistemos nacionaliniai centriniai bankai teikia platų informacijos spektrą banknotų įrangos gamintojams ir tiekėjams, taip pat komerciniams bankams, mažmenininkams ir kitiems, kurie naudoja banknotų įrangą arba kiekvieną dieną tvarko grynuosius pinigus. Papildomai ECB siūlo mokymo programas ir mokymo

([1]) COM(2025) 462 final.

([2]) 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/840, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. mainų, pagalbos ir mokymo programa, skirta euro apsaugai nuo padirbinėjimo (programa „Pericles IV“), ir kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 331/2014 (OL L 186, 2021 5 27, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/840/oj).

([3]) Žr. 2006 m. liepos 5 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2006/35 Europos Sąjungos Tarybos prašymu dėl pasiūlymų dėl dviejų Tarybos sprendimų dėl mainų, paramos ir mokymo programos, skirtos euro apsaugai nuo klastojimo (Periklio programos) (OL C 163, 2006 7 14, p. 7) 1 dalį, 2012 m. kovo 2 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2012/17 dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma mainų, pagalbos ir mokymo programa, skirta apsaugai nuo eurų padirbinėjimo (programa „Pericles 2020“) (OL C 137, 2012 5 12, p. 7) 1.1 dalį ir 2018 m. rugpjūčio 16 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2018/35 dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma mainų, pagalbos ir mokymo programa, skirta euro apsaugai nuo padirbinėjimo (programa „Pericles IV“), (OL C 378, 2018 10 19, p. 2) 1.2 dalį. Visos ECB nuomonės skelbiamos EUR-Lex.

medžiagą, papildančias grynųjų pinigų tvarkytojų profesinį mokymą. Be to, išleidus naują banknotų seriją, informacija apie dizainą ir apsaugos požymius pateikiama plačiajai visuomenei. ECB šiuo metu rengia naują eurų banknotų seriją, siekdamas užtikrinti, kad jie išliktų saugūs, veiksmingi ir tvarūs. Šiame procese aktyviai dalyvauja visuomenė ir ekspertai. Galutinį sprendimą dėl temos ir dizaino priims ECB valdančioji taryba, o sprendimas dėl naujos eurų banknotų serijos išleidimo datos bus priimtas vėliau.

1.5. Be to, ECB analizuoja naujas padirbtų banknotų rūšis Padirbtų pinigų analizės centre, o sukauptas žinias naudoja konsultuodamas teisėsaugos institucijas. Padirbtų pinigų analizės centras koordinuoja visų turimų techninių ir statistinių duomenų apie padirbtus eurų banknotus platinimą visoms susijusioms šalims.

1.6. Klastotojai, be kitų metodų, naudoja įvairią skaitmeninę vaizdo gavimo aparatinę ir programinę įrangą. Reaguodama į šią grėsmę, Centrinių bankų pinigų padirbinėjimo prevencijos grupė, kurios nariu yra ECB, remia ir naudoja technologijas, kaip antai banknotų padirbinėjimo prevencijos sistemas, neleidžiančias užfiksuoti ar atkurti apsaugotų banknotų atvaizdų.

1.7. ECB sutinka, kad reikia nuolat skirti dėmesį kovai su kylančiomis padirbinėjimo grėsmėmis. Todėl ECB palankiai vertina tai, kad programa „Pericles V“ siekiama kovoti su galimomis grėsmėmis skaitmeniniam eurui, jei jis būtų išleistas ateityje, kad būtų išlaikytas visų formų euro valiutos patikimumas. Be to, ECB palankiai vertina tai, kad nustatant programos tikslus atsižvelgiama tiek į dirbtinio intelekto keliamą grėsmę, tiek į jo suteikiamas tyrimo galimybes. Veiksmai, kuriems gali būti skiriamas finansavimas, turėtų apimti galimus būsimus pokyčius šiose srityse.

2. **Konkrečios pastabos**

2.1. Pasiūlyto reglamento pavadinimas ir 1 straipsnis turėtų būti išplėsti, įtraukiant nuorodą į kitas galimas grėsmes, atsižvelgiant į naujus pokyčius, be kita ko, būsimo skaitmeninio euro kontekste, laikantis pasiūlyto reglamento 12 konstatuojamosios dalies, 2 straipsnio 2 dalies ir priedo.

2.2. Pagal pasiūlyto reglamento 7 straipsnį programa „Pericles V“ įgyvendinama pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2024/2509 ([4]), taikant tiesioginį valdymą arba taikant netiesioginį valdymą kartu su to reglamento 62 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytais subjektais. Remiantis pasiūlyto reglamento aiškinamuoju memorandumu, laikytina, kad programa „Pericles V“ papildo ECB ir Europolo iniciatyvas ir su jomis dera. Todėl labai svarbu užtikrinti nuoseklumą ir vengti nereikalingo dubliavimosi su atitinkamomis priemonėmis, kurių ėmėsi kiti kompetentingi subjektai dėl banknotų ir monetų padirbinėjimo, visų pirma atitinkamai ECB ir Europolas. Dėl šios priežasties, įgyvendindama pagal programą „Pericles V“ tinkamus finansuoti veiksmus, Komisija turėtų atsižvelgti į esamą ir planuojamą ECB ir Europolo veiklą, susijusią su grėsmėmis bendrai valiutai, pavyzdžiui, padirbinėjimu ir susijusiu sukčiavimu, įskaitant padirbtų banknotų gamybą ir platinimą. Tai atitinka Reglamento (ES) 2021/840 4 straipsnio 2 dalį, kuri pasiūlytu reglamentu būtų panaikinta. ECB skatina Komisiją visapusiškai pasinaudoti ECB patirtimi rengiant mokymus ir teikiant informaciją apie eurų banknotus ir užtikrinti, kad pasiūlytas reglamentas numatytų visapusišką ECB dalyvavimą šioje srityje.

2.3. Be to, kalbėdamas apie sklandų programos „Pericles V“ suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimą, ECB pakartoja savo nuomonę, kad būtų naudinga, jei Komisija palaikytų ryšius su ECB ir Europolu ir juos įtrauktų priimdama sprendimus dėl veiksmų, finansuotinų pagal programą „Pericles V“, visų pirma bendrai nagrinėjant iniciatyvas. Taip būtų išvengta galimo programos „Pericles V“, kitų atitinkamų programų ir ECB mokymo veiklos dubliavimosi ir sutapimo ([5]). Toks bendradarbiavimas taip pat padėtų taikyti suderintą strategiją kovojant su banknotų padirbinėjimu

([4]) 2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2024/2509 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (OL L, 2024/2509, 2024 9 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

([5]) Žr. 2005 m. birželio 21 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2005/22 Europos Sąjungos Tarybos prašymu dėl pasiūlymų dėl dviejų Tarybos sprendimų dėl mainų, paramos ir mokymo programos, skirtos euro apsaugai nuo klastojimo (Periklio programos) (OL C 161, 2005 7 1, p. 11) 8 dalį, Nuomonės CON/2006/35 2.4 dalį, Nuomonės CON/2012/17 2.4 dalį ir Nuomonės CON/2018/35 2.2 dalį.

ir sukčiavimu. Dėl to pasiūlyto reglamento 8 straipsnio 1 dalis turėtų būti iš dalies pakeista, numatant, kad Komisija dėl veiksmų, kurių reikia imtis, konsultuojasi su pagrindinėmis dalyvaujančiomis šalimis, įskaitant ECB ir Europolą. Komisija turėtų suteikti ECB pakankamai laiko susipažinti su dokumentais, susijusiais su veiksmais, kurių reikia imtis pagal pasiūlyto reglamento 8 straipsnio 1 dalį ir priedo 1 ir 3 punktus ([6]).

2.4. Pasiūlyto reglamento 4 straipsnio 2 dalis taip pat turėtų būti iš dalies pakeista, numatant išankstines konsultacijas su pagrindinėmis dalyvaujančiomis šalimis, įskaitant ECB ir Europolą, kai Komisija panaudoja papildomus išteklius pagal Reglamentą (ES, Euratomas) 2024/2509, taikydama tiesioginį valdymą arba taikydama netiesioginį valdymą su to reglamento 62 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytais subjektais.

2.5. ECB pabrėžia, kad 1) programos metu jis turi reguliariai dalyvauti rengiant vertinimo ataskaitas, kuriose būtų atspindėta, kokių priemonių jis ėmėsi ir aktyviai dalyvavo kovojant su padirbinėjimu ir susijusiu sukčiavimu; 2) jam reikalingas grįžtamasis ryšys iš subjektų, kurie, kaip ir Komisija, aktyviai dalyvauja atitinkamose priemonėse, siekiant tinkamai įtraukti jį į vertinimo ataskaitas ir pranešimus; 3) jis turi būti reguliariai informuojamas apie programą ateityje ir 4) su juo turi būti konsultuojamasi prieš priimant bet kokius galimus deleguotuosius aktus, kuriant nuostatas, skirtas sistemos stebėsenai ir vertinimui. Šiame kontekste ECB pažymi, kad pagal Sutarties 133 straipsnį su ECB turi būti konsultuojamasi prieš priimant priemones, reikalingas naudoti eurą kaip bendrą valiutą. Ši pareiga neapsiriboja pasiūlytu reglamentu, bet taip pat taikoma ir deleguotiesiems aktams, kurie susiję su kompetencijos sritimis, apibrėžtomis pagrindiniame teisėkūros procedūra priimtame akte. Dėl pasiūlyto reglamento su ECB konsultuojamasi vadovaujantis Sutarties 133 straipsniu ir dėl to su juo taip pat turėtų būti konsultuojamasi prieš priimant bet kokius deleguotuosius aktus, įgyvendinančius priemones, skirtas apsaugoti eurą nuo padirbinėjimo ir susijusio sukčiavimo, reikalingas naudoti eurą kaip bendrą valiutą.

2.6. Galiausiai, kalbant apie veiksmus, nurodytus pasiūlyto reglamento 8 straipsnio 5 dalyje ir įtrauktus į jo priedo 1 ir 2 punktus, ECB siūlo įtraukti bendrus veiksmus, skirtus kovoti su padirbtų banknotų ir monetų gamyba už euro zonos ribų ir jų platinimu euro zonoje. Remiantis pasiūlyto reglamento aiškinamuoju memorandumu, nors vidutinis per metus aptiktų padirbtų eurų skaičius išlieka kontroliuojamas, reikia nuolatinio budrumo: tai rodo didėjantis aukštos kokybės padirbtų eurų ir apsaugos priemonių prieinamumas internete ir (arba) tamsiajame internete, pakeisto dizaino banknotų atsiradimas ir karštųjų padirbinėjimo taškų egzistavimas, pvz., Turkijoje ir Kinijoje.

Tais atvejais, kai ECB rekomenduoja iš dalies keisti pasiūlytą reglamentą, konkretūs redagavimo pasiūlymai kartu su aiškinamuoju tekstu pateikiami atskirame techniniame darbo dokumente. Techninis darbo dokumentas anglų kalba paskelbtas interneto svetainėje „EUR-Lex“.

Priimta Frankfurte prie Maino 2025 m. lapkričio 7 d.

ECB Pirmininkė
Christine LAGARDE

([6]) Žr. Nuomonės CON/2012/17 2.5 dalį ir Nuomonės CON/2018/35 2.2 dalį.